

Dno VAASA/474/08.00.00.00/2016

Luonnos hallituksen esityksestä liikennekaareksi sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Kaupunginhallitus

30.5.2016

236

Erityisasiantuntija Marjo Mäki-Krekola, puh. 040 487 9194, marjo.maki-krekola(at)vaasa.fi
Suunnittelupäällikkö Pertti Hällilä, puh. 06 325 4218, pertti.hallila(at)vaasa.fi

Oheismateriaali

Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö 18.4.2016 LVM/2096/03/2015 koskien luonnos hallituksen esitykseksi liikennekaareksi sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää Vaasan kaupungilta lausuntoa otsikossa mainitusta asiasta kirjeellään 18.4.2016 ja ilmoittaa, että lain lausuntovaihe päättyy 23.5.2016. Kaupunki on saanut lisäaikaa lausunnon antamiselle 31.5.2016 saakka. Ministeriön kirjeen perusteella lakiluonnos on osa hallituksen tavoitteita, joissa digitalisatiota hyödyntämällä pyritään luomaan uusia kasvuympäristöjä liikennettä koskeville markkinoille ja samalla poistetaan alaa koskevaa sääntelyä, joka rajoittaa kilpailua liikennemarkkinoilla. Ensisijaisesti tämä koskee henkilö- ja tavaraliikennettä, mutta myös kilpailutettua joukkoliikennettä, ammattipätevyysäädöksiä sekä useita erillisiä muita säädöksiä. Hallituksen luonnosesitys liikennekaareksi on nähtävissä linkistä <http://www.lvm.fi/lvm-site62-mahti-portlet/download?did=200477>.

Vaasan kaupunki toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Liikennekaaren tavoitteena on synnyttää uusia liikkumispalveluita, jotka perustuvat käsitteeseen jakamistalous. Sillä tarkoitetaan toimintamalleja, joissa palveluita ja omaisuutta jaetaan ja vaihdetaan. Yksikertaisimmillaan tämä tarkoittaa kimpapakyytejä ja pidemmälle vietyinä digitaalisia kuljetuspalvelualustoja, joissa matkojen tilaajat ja niiden tarjoajat kohtaavat. Tällöin myös käsitteet ammattimainen liikenteenharjoittaja ja yksityinen kuljetuspalvelun tarjoaja määritellään lähinnä käytettävän asiakastulon määrän mukaan. Asiasta voidaan todeta, että harmaan talouden valvonta voi muodostua hankalaksi, mutta sen hallintaa voidaan digitalisoida mm. siten, että kaikki tapahtumat ovat tallenteina tarkistettavissa joko ajoneuvoista tai pilvipalveluista. Ongelmia voivat tuottaa myös päivystysluonteiset ajankohdat, jolloin kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa varsinkin taajamien ulkopuolella, jolloin markkinaehtoista palvelutarjontaa ei synny. Tällöin palvelu tulee tuottaa viranomaisten toimesta, jos päivystysluonteiset henkilökuljetukset katsotaan tarpeellisiksi. Tavarakuljetusten osalta keskeistä on huomioida työ- ja liikenneturvallisuuteen liittyvät vaatimukset.

Lakiluonnoksesta on poistettu joukkoliikennelain 22 § (PSA- liikenteen suojaamismenettely), mikä aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta ja epäselvyyttä sekä viranomaisille että liikenteenharjoittajille ja heikentää viranomaisten mahdollisuuksia järjestää julkinen liikenne laadukkaana, kilpailukykyisenä ja kustannustehokkaana seudullisena ja alueellisenä kokonaisuutena. Lakiesitysluonnos mahdollistaa kaikille henkilöliikenneluvan haltijoille markkinaehtoisen linja-autoliikenteen aloittamisen, muuttamisen ja lopettamisen ilman lupa- tai edes ennakoilmoitusmenettelyä. Viranomaisten puuttumiskeinona on vain jälkikäteisvalvonta, jos markkinaehtoisen liikenteen katsotaan rikkovan PSA:n mukaisella sopimuksella muodostettua yksinoikeutta. Tätä ei voi pitää kestäväenä ratkaisuna. Tämä tulee johtamaan oikeudelliseen epävarmuuteen ja myös pitkäkestoisiin oi-

keusprosesseihin sekä budjettialijäämän kasvuun lipputulosten menetysten ja lyhyempien ja kalliimpien ostoliikenteen sopimusten takia. Lipputulosten kohdentaminen asiakkaalle ei kilpailutetussa liikenteessä ole järkevää, sillä silloin kunnalle tulee päällekkäisiä korvausmuotoja, mikä tulee toimivaltaisille viranomaiskaupungeille kalliiksi. Palvelusetelitäkin eivät ole ratkaisu asiaan, vaan niistä muodostuu seteleiden saajille veronalaista tuloa.

Vaasan kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että lakiluonnoksen mukaisessa markkinaehtoisessa liikenteessä tullaan sallimaan kaikki katsastusmääräykset täyttävät linja-autot. Kuntien joukkoliikenneviranomaiset ovat usein jo asettaneet tiukempia päästö- ja esteettömyysvaatimuksia alueellaan toimiville linja-autoille. Vaasa on solminut eurooppalaisten kaupunkien välisen energia- ja ilmastopöytäkirjan (Covenant of Mayors) ja panostaa vahvasti energiatehokkuuteen ja hiilineutraaliuteen. Tähän pyritään muun muassa vähentämällä liikenteen päästöjä ja kehittämällä joukkoliikennettä esim. biokaasubussien käyttöönoton myötä. Lakimuutos heikentää myös terveysriskien ja ilmastomuutoksen hillitsemisen näkökulmasta kuntien viranomaisten toimivaltuuksia ja joukkoliikenteen järjestämisen edellytyksiä sekä kaupunkien suunnitelmallista kehittämistä.

Kokonaisuutena ottaen pidetään lakiluonnoksen tavoitteita kuljetusten joustavammista yhdistelymahdollisuuksista sekä tieto- ja rajapintojen avaamisesta myönteisinä. Sekä markkinaehtoisia että julkisesti järjestettyjä ja kilpailutettuja palveluita tarvitaan julkisessa henkilöliikenteessä, mutta toiminnan reunaehtojen tulee olla selkeitä ja toimintaa tukevaa. Liikennekaaren vaikutusten arviointi tulisi käynnistää ennen päätöksentekoa ja arvioida sekä suorat että välilliset vaikutukset riittävän laajasti. Vaikutusten arvioinnin tulee kattaa vaikutukset eri asiakasryhmiin, erityyppisiin kuntiin ja alueisiin sekä yhteiskunnan kokonaistaloudellisuuteen. Keskeiset vaikutukset liittyvät liikkumisen tasarvoon, ympäristöön, maankäyttöön ja talouteen. Myös joukkoliikenteen markkinoiden toiminnalle ja liikenteenharjoittajien yhdenvertaiselle kilpailuasemalle aiheutuvat vaikutukset ja mahdolliset häiriöt pitää selvittää luotettavalla tavalla.

Teknisen toimen johtaja MJ

Kaupunginhallitus päättää hyväksyä em. asian Vaasan kaupungin lausunnoksi Liikenne- ja viestintäministeriölle koskien otsikossa mainittua lainvalmistelua.

Päätös
